

Ärvd bibliotekersättning

Enligt förordningen om Sveriges författarfond ska individuell bibliotekersättning efter upphovsmans/översättares död betalas ut till hans eller hennes efterlevande enligt lagstiftningen om bodelning, arv och testamente. Detta sker så länge upphovsrätten gäller, d.v.s. till utgången av det sjuttionde året efter upphovsmannens dödsår.

Utlåning som understiger motsvarande 2 000 lån per år av verk i original respektive 4 000 lån av översättningar, berättigar inte till ersättning. År 2024 är därför minimigränsen för utbetalningar 2 540 kr. För ärvd ersättning finns dessutom en särskild begränsning för små utbetalningar: rätten till ersättning övergår inte om ersättningen till den enskilde arvingen understiger 1 270 kr (hälften av den nivå som berättigar en levande upphovsman till ersättning.)

Rätten till ersättning utgör ingen tillgång i ett dödsbo

Den individuella bibliotekersättningen är inte grundad i upphovsrätt; ingen har således juridisk rätt att få ut den förrän den fastställts av författarfonden och därmed förfallit till betalning. Även om man har svårt att tänka sig att staten skulle dra in bibliotekersättningen, är ersättningens rättsgrund trots allt ett årligt riksdagsbeslut. Enligt särskild bestämmelse i förordningen om författarfonden kan "rätten" till individuell bibliotekersättning inte överlåtas och den är därför utmätningsfri.

Av detta följer att man inte kan åsätta denna "rätt" något mätbart värde i bouppteckningen genom att undersöka vad man kunde få vid "en med tillbörlig omsorg skedd försäljning". Den individuella bibliotekersättningen bör noteras i upphovsmannens bouppteckning men ska alltså inte upptas som någon tillgång.

Att avstå eller överlåta sin ärvda ersättning

Om det finns inestående ersättning efter en avliden upphovsman (eller arvinge efter avliden upphovsman) inhämtar författarfonden kopior av bouppteckning samt eventuellt testamente och äktenskapsförord från Skatteverket alternativt Riksarkivet, för att fastställa vem eller vilka som ärver ersättningen i fråga. Vi kontaktar berörda mottagare och meddelar om inestående ersättning. Visar handlingarna att någon eller några arvingars andel är så liten att den understiger ersättningsnivån, utbetalas inte den andelen.

Det går att överlåta sin ärvda andel av en bibliotekersättning till annan arvtagare. Det ska i så fall dokumenteras redan i bouppteckning eller göras skriftligen vid arvskifte. Detsamma gäller om man vill avstå sin laglott till efterlevande make/maka.

Minimigränsen för ärvd ersättning gäller som framgått per mottagare (arvslott), vilket kan vara motiv för att tillskifta bibliotekersättningen till en ensam eller ett mindre antal arvtagare. Har ett sådant skifte ägt rum ska arvskifteshandlingarna tillsändas författarfonden. Den årliga ersättningen för en avliden upphovsmans utlåning brukar gradvis minska, och de enskilda arvingarnas andel kan därför relativt snabbt hamna under gränser för utbetalning.